

вивчаються твори Миколи Леонтовича, Кирила Стеценка та Миколи Лисенка. Виконання та аналіз цих творів сприяє не лише розвитку музичних здібностей і техніки виконання, але й поглиблює розуміння національних традицій та духовних цінностей українського народу. Через спільну творчу діяльність здобувачі засвоюють принципи колективної роботи, формують естетичні та емоційні навички, а також розвивають власну ідентичність у контексті національної культури. Крім того, виступи хору на університетських та громадських заходах створюють умови для популяризації національної музичної спадщини та виховання почуття національної гідності серед молоді.

Отже, національна культура виступає важливою складовою формування світогляду молоді, оскільки сприяє розвитку духовності, становленню ціннісних орієнтацій та формуванню національної ідентичності особистості. Залучення молодого покоління до культурної спадщини народу є необхідною умовою збереження культурних традицій, розвитку духовного потенціалу суспільства та формування гармонійно розвиненої особистості.

Список використаних джерел

1. Бех, І.Д. (2016). Особистісно-орієнтована освіта: науково-методичні засади. Київ: Либідь, 45-67.
2. Зязюн, І.А. (2013). Педагогіка доброти: Ідеали та реалії. Київ. МА УП, 76-92.
3. Кремень, В.Г. (2018). Філософія орієнтованої на людину освіти. Київ: Педагогічна думка, 32-50.
4. Масол, Л.М. (2017). Теорія і методика мистецької освіти. Київ: Освіта, 101-123.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.59>

Марія Шпортій
м. Вінниця, Україна
<https://orcid.org/0009-0009-6324-4970>
shportiimaria@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ

Анотація. У статті розглядається процес формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях із постановки голосу. Проаналізовано сучасні теоретичні підходи до розвитку голосового апарату, артикуляції, тембру та інтонаційної виразності. Обґрунтовано методичні засади організації практичних вправ, що сприяють підвищенню рівня професійної підготовки здобувачів та формуванню їх педагогічних компетентностей.

Ключові слова: вокальна компетентність, постановка голосу, музична педагогіка, професійна підготовка.

Abstract. The article examines the process of developing vocal competence in future music teachers during voice training classes. Contemporary theoretical approaches to the development of the vocal apparatus, articulation, timbre, and international expressiveness are analyzed. The methodological principles for organizing practical exercises are substantiated, which contribute to enhancing the professional training of students and the formation of their pedagogical competencies.

Keywords: vocal competence, voice training, music pedagogy, professional training.

В умовах сучасної музичної освіти високий рівень вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є критерієм ефективності педагогічної діяльності (Василевська-Скупа, 2014, с.45-48). Вокальна компетентність визначається як комплекс знань, умінь і навичок, що забезпечують якісне виконання музичного матеріалу та здатність передавати його учням. Основними складовими вокальної компетентності є технічні (дихання, артикуляція, тембр), виразні (інтонація, динаміка, ритм) та педагогічні (уміння моделювати і корегувати виконання учнів) аспекти. Формування цих навичок у процесі професійної підготовки здобувачів забезпечує розвиток їхнього музично-виразного потенціалу та здатності до ефективного педагогічного впливу.

Метою дослідження є визначення ефективних методів формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях із постановки голосу та розробка практичних рекомендацій щодо їхнього впровадження в освітній процес.

Для досягнення мети дослідження було застосовано комплекс методів, що забезпечують системне вивчення процесу формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Зокрема, теоретичний аналіз наукових джерел, де було здійснено огляд сучасної наукової та методичної літератури з вокальної педагогіки, методики постановки голосу та професійної підготовки вчителя музичного мистецтва (Василевська - Скупа, 2014, с.45-48; Кузьмічова, 2021, с. 28-34). На заняттях постійно здійснювалося систематичне спостереження за виконання здобувачами голосових вправ та проведення тестів, які дозволяли оцінити рівень технічної і виразної підготовки, динаміку розвитку навичок та ефективність застосованих методик. Поєднання теоретичних та емпіричних методів забезпечило всебічну оцінку процесу формування вокальної компетентності та визначення оптимальних методичних засад її розвитку.

До ефективних методичних засобів, які використовувалися на заняттях зі здобувачами належать: дихальні вправи, які спрямовані на розвиток діафрагмального дихання та контролю видиху, зокрема: тривалі видихи на одну фразу, виконання вокальних пасажів із поступовим продовженням фрази (Sell, 2014, с. 120-125); артикуляційні вправи, які включають повторення скоромовок, відпрацювання чіткості голосних та приголосних, комплексні артикуляційні

тренування для розвитку дикції та виразності мовлення; вправи на тембр і інтонацію, які передбачають варіації звучання одного й того ж звуку у грудному та головному резонаторі, виконання пасажів у різних регістрах, розвиток гнучкості та контролю тембрової палітри; інтонаційні та сценічні вправи, які включають інтерпретацію поезії та музичних творів з різними емоційними відтінками, контроль динаміки, ритму та емоційної виразності під час виконання (Василевська-Скупа, 2014, с.103-105).

Аналіз результатів показав, що систематичне застосування зазначених методик забезпечує комплексний розвиток технічних та виразних навичок; сприяє формуванню сценічної впевненості здобувачів, підвищує їхню здатність ефективно передавати музичний матеріал учням із високим рівнем точності та виразності; формує професійні компетентності, необхідні для майбутньої педагогічної діяльності.

Отже, формування вокальної компетентності є невід'ємним компонентом професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва. Систематичне використання методичних прийомів постановки голосу значно підвищує технічний, виразний та педагогічний рівень здобувачів, а застосування комплексу дихальних, артикуляційних та інтонаційних вправ є найбільш ефективним для розвитку професійних навичок вокальної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Василевська-Скупа, Л. П. (2014). Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва: монографія. Вінниця: Планер, 225 с.
2. Іськова, Л., Мастерук, А. (2021). Методичні аспекти формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Нові технології навчання*, (95), 74–81.
3. Ninel Sizova, Tetiana Belinska, Anna Bilozerska, Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Zuziak. An integration model of professional training of a music art teacher by means of innovative technologies. *Croatian Journal of Education*, 2024, Vol/26 №3 P. 903-934.
4. Кузьмічова, В. А. (2021). Компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва в класі «Постановка голосу». *Professional Art Education*. 2(1), 28–34.
5. Sell, K. (2014). The disciplines of vocal pedagogy: Towards a holistic approach. Abingdon, UK: Routledge.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.60>

Юлія Мельник,
Руслан Грушко
м. Вінниця, Україна
Науковий керівник: **Віктор Соловей**
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0373-6008>
e-mail: victorsolovey79@gmail.com

ПОДІЛЬСЬКИЙ РОЗПИС ЯК ЕЛЕМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ.

Анотація. У статті досліджується подільський розпис як важливий елемент культурної ідентичності України та складова світового декоративного мистецтва. Розглянуто історичні передумови формування подільського розпису, його зв'язок із народною культурою, природною символікою та традиційними формами оздоблення. Проаналізовано особливості орнаментальної системи, кольорової гами, технічних прийомів та образної структури подільського розпису. Особливу увагу приділено процесам трансформації та адаптації традиційних мотивів у сучасному мистецькому й дизайнерському середовищі. Визначено роль подільського розпису у формуванні національної ідентичності, культурної пам'яті та міжкультурного діалогу. Окреслено проблеми збереження автентичності народної традиції та перспективи її інтеграції у сучасний світовий мистецький простір.

Ключові слова: подільський розпис, декоративно-ужиткове мистецтво, народне мистецтво, культурна ідентичність, орнамент, символіка.

Abstract. The article examines Podolsk painting as an important element of the cultural identity of Ukraine and a component of world decorative art. The historical prerequisites for the formation of Podolsk painting, its connection with folk culture, natural symbolism and traditional forms of decoration are considered. The features of the ornamental system, color scheme, technical techniques and figurative structure of Podolsk painting are analyzed. Special attention is paid to the processes of transformation and adaptation of traditional motifs in the modern art and design environment. The role of Podolsk painting in the formation of national identity, cultural memory and intercultural dialogue is determined. The problems of preserving the authenticity of folk tradition and the prospects for its integration into the modern world art space are outlined.

Keywords: Podolsk painting, decorative and applied art, folk art, cultural identity, ornament, symbolism.

Подільський розпис є одним із яскравих явищ українського декоративно-ужиткового мистецтва, що поєднує в собі глибоку традиційність, символічність та естетичну виразність. Він сформувався на території історичного Поділля як органічна частина народної культури і протягом століть виконував не лише декоративну, а й світоглядну функцію. У сучасному контексті подільський розпис постає як важливий елемент культурної ідентичності України, здатний інтегруватися у світовий мистецький простір.

Поділля як історико-культурний регіон має багатий і різноманітний культурний спадок. Його географічне розташування сприяло взаємодії різних

культурних впливів, що відобразилося у формуванні унікальної художньої традиції. Подільський розпис виник у селянському середовищі як форма оздоблення житла, предметів побуту, господарського інвентарю. Він був невід'ємною частиною повсякденного життя, формуючи естетичне середовище.

Однією з ключових рис подільського розпису є його тісний зв'язок із природою. Рослинні мотиви — квіти, листя, гілки — займають центральне місце в композиціях. Вони не лише відображають навколишній світ, а й символізують життєву силу, родючість, гармонію. Орнаментальні елементи часто поєднуються у складні композиції, що створюють ритмічну і водночас динамічну структуру.

Колір у подільському розписі відіграє особливу роль. Яскраві, насичені відтінки створюють відчуття святковості, життєствердності. Водночас колірна гамма має символічне значення, пов'язане з традиційними уявленнями про світ. Поєднання кольорів формує емоційний настрій, підсилює зміст композиції.

Техніка виконання подільського розпису відзначається простотою і водночас витонченістю. Використання пензля, іноді пальців чи підручних засобів, дозволяє створювати плавні лінії, м'які переходи, декоративні елементи. Ця техніка передається з покоління в покоління, зберігаючи свою автентичність.

Важливою особливістю є поєднання орнаментальності і образності. Подільський розпис не обмежується абстрактними мотивами — він може включати зображення птахів, тварин, іноді людських постатей. Це створює багатошаровість образу, дозволяє поєднувати символічне і реалістичне.

У традиційному середовищі розпис мав також обрядове значення. Оздоблення житла, печей, меблів виконувало не лише естетичну функцію, а й захисну. Вважалося, що орнаменти можуть оберігати дім, приносити добробут, захищати від зла. Таким чином, подільський розпис був частиною духовного життя.

З розвитком суспільства і зміною способу життя традиції розпису зазнали трансформацій. Урбанізація, індустріалізація, зміна матеріалів і технологій вплинули на його функції і форми. Проте інтерес до народного мистецтва не зник, а навпаки — посилюється у контексті пошуку національної ідентичності.

У XX столітті подільський розпис починає виходити за межі селянського середовища і стає об'єктом дослідження, популяризації, професійного осмислення. Художники і мистецтвознавці звертаються до нього як до джерела натхнення, вивчають його структуру, символіку, техніку.

Сучасний етап розвитку подільського розпису характеризується його інтеграцією у різні сфери мистецтва і дизайну. Він використовується в оформленні інтер'єрів, створенні декоративних панно, текстилю, кераміки, графіки. Це свідчить про його універсальність і здатність адаптуватися до нових умов.

У світовому контексті подільський розпис може розглядатися як частина глобального декоративного мистецтва. Він має унікальні риси, які роблять його